

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIUS

PAŽYMA DĖL X SKUNDO PRIEŠ NACIONALINĘ ŽEMĖS TARNYBĄ PRIE ŽEMĖS ŪKIO MINISTERIJOS

2020 m. balandžio 22 d. Nr.4D-2019/1-1488
Vilnius

SKUNDO ESMĖ

1. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius gavo X (toliau ir citatose vadinama – Pareiškėja), kurios interesams atstovauja advokatas Mindaugas Paukštė (toliau vadinama – Pareiškėjos atstovas), vardu pateiktą skundą dėl Nacionalinės žemės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos pareigūnų veiksmų (neveikimo) sprendžiant nuosavybės teisių atkūrimo į miesto žemę klausimą. Skundo tyrimo metu Pareiškėja pateikė papildomą skundą dėl NŽT pareigūnų veiksmų (neveikimo) nagrinėjant jos prašymus.

2. Pareiškėja (Pareiškėjos atstovas) skunde ir papildomai pateiktame skunde (toliau kartu vadinama – Skundas) nurodo:

2.1. „Pareiškėja 2017-02-27 prašymu, remdamasi LVAT [Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas] 2017-02-15 nutartimi administracinėje byloje Nr. <...>, pakartotinai prašė atkurti nuosavybę natūra valstybiniame žemės sklype, esančiame <...> (kadastro Nr. <...>) [toliau ir citatose vadinama – Žemės sklypas], Žemės sklypo dalyje, kurioje buvo A žemėvalda <...> kaime. Pareiškėja prašymą grindė tuo, kad minėtas sklypas suformuotas, laisvas, neužstatytas ir neišnuomotas, todėl nėra teisinių aplinkybių, kurių pagrindu būtų galima atsisakyti atkurti nuosavybės teisę.

Nacionalinė žemės tarnyba prie Žemės ūkio ministerijos [toliau ir citatose vadinama – NŽT] 2017-04-06 raštu Nr. 49SF-970-(14.49.104.) nurodė, kad Vilniaus miesto savivaldybės [toliau ir citatose vadinama – Savivaldybės administracija] administracijos Miesto plėtros departamentas 2016-06-15 raštu informavo, kad likusi A iki nacionalizacijos turėto žemės sklypo dalis priskirta valstybės išperkamai žemei [...]“ (šių ir kitų citatų kalba netaisyta).

2.2. „[...] Vilniaus apygardos administracinio teismo administracinėje byloje Nr. <...> (sprendžiant šį ginčą) NŽT 2015-09-02 atsiliepime nurodė, kad pagal VĮ [valstybės įmonė] Registrų centro Nekilnojamojo turto registro centrinio duomenų banko išrašą matyti, kad ginčo Žemės sklypas yra išnuomotas dalinai. Žemės sklypo [...] plotas yra 2.0099 ha. Išnuomoto Žemės sklypo dalį sudaro 1.4314 ha. Taigi, laisvos ir neišnuomos valstybinės Žemės plotas sudarė 0.5785 ha, todėl darytina išvada, kad būtent į 0.5785 ha laisvos valstybinės Žemės dalį būtų galima atkurti nuosavybės teises Pareiškėjai į buvusio savininko, A, iki nacionalizacijos turėtą žemės valdą, nes šis valstybinės Žemės plotas nėra išnuomotas ar užstatytas kokiais nors statiniais, todėl minimo ginčo Žemės sklypo dalis yra laisva. [...]“

2.3. NŽT Skyrius ir „[...] Savivaldybės administracija tarpusavyje dėl laisvos žemės buvimo / nebuvimo susirašinėjo tris kartus, laikotarpiais nuo 2014 m. gegužės 22 d.; rugsėjo 12 d. ir spalio

20 d. iki 2014 m. birželio 26 d.; rugsėjo 30 d. ir lapkričio 25 d. Iš šių raštų turinio matyti, kad tarp šių vienas kitam nepavaldžių viešojo administravimo subjektų buvo kilęs ginčas dėl jiems priskirtų pareigų ir funkcijų vykdymo nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo teisinių santykių srityje.

Pagal Administracinių bylų teisenos įstatymo 17 straipsnio 1 dalies 8 punktą [...] tokio, pobūdžio ginčai gali būti bylos administraciniame teisme nagrinėjimo dalyku, todėl NŽT Skyrius, nagrinėdamas Pareiškėjos pareiškimą dėl nuosavybės teisių jai atkūrimo į ginčo žemės sklypą, taip pat galėjo atitinkamai pasinaudoti teise į teisminę gynybą, kad būtų nustatyta tvarka išspręstas tarp šių dviejų viešojo administravimo subjektų kilęs ginčas“.

„[...] NŽT Skyrius dar 2014-04-24 atliko Žemės sklypo [...] faktinio naudojimo patikrinimą, kurio metu surašyti NŽT Skyriaus 2014-04-24 žemės naudojimo patikrinimo aktai Nr. 49ŽN-113 ir Nr. 49ŽN-114 [...]. Žemės naudojimo patikrinimo akte nustatyta, kad Žemės sklypas registruotas VĮ Registrų centras kadastriniais matavimais ir Žemės sklypo plotas yra 2.0099 ha, kurio 1.4314 ha žemės plotas yra išnuomotas. Žemės sklype esantis 0.5785 ha plotas priklauso Lietuvos Respublikai. Buvusio savininko A žemėvaldos ribose, kuri patenka į Žemės sklypą [...], yra valstybinės neužimtos statiniais žemės, kurio plotas – 11,67 a ir automobilių stovėjimo aikštelė (unikalus Nr. 1099-70140-2074).

[...] 2014-04-24 dienos Patikrinimo aktu konstatuota, kad ginčo Žemės sklypo dalis, į kurią pretenduoja Pareiškėja, yra laisva valstybinė žemė, kuri nėra užstatyta jokiais statiniais. [...]. [...] 2016-05-11 buvo pakartotinai atliktas Žemės sklypo [...] patikrinimas, [...] kuris patvirtino analogiškas aplinkybes kaip ir 2014-04-24 aktai.

[...] Savivaldybės administracija šiuo atveju jau senai suformavo Žemės sklypą, o išnuomotas plotas siekia tik tiek, kiek reikia Žemės sklype esantiems statiniams eksploatuoti, dalis Žemės sklypo patenka į buvusią A žemėvaldą, kuri yra laisva ir neužstatyta.“

2.5. „[...] be teisėto pagrindo yra atsisakoma atkurti nuosavybės teises į Žemės sklypo dalį tampant bendrasavininke su valstybe, kuri nėra nei užstatyta, nei nuomojama, o dvi valstybės institucijos negali suprasti, kuri neatlieka savo funkcijų.“

2.6. „[...] 2017-11-13 raštu [...] siūliau NŽT inicijuoti laisvos ir neišnuomos žemės atidalijimą [...]. Siūliau apmokėti padalinimo darbus. Tačiau į minėtą raštą atsakymo iki dabar nesulaukiau.“

2.7. „Iki dabar nesulaukiu atsakymo ir į savo 2019-10-08 raštą [...], kurį surašiau gavusi NŽT Vilniaus miesto skyriaus 2019-10-03 atsakymą Nr. 49Sf-2423-(14.49.104).“

3. Pareiškėja (Pareiškėjos atstovas) Seimo kontrolieriaus prašo:

3.1. „Reikalauti, kad specialistai, kurie nagrinėjo Pareiškėjos prašymą [...] atkurti nuosavybę į Žemės sklypo dalį [...] turėtoje žemės valdos teritorijoje, pasiaiškintų raštu“;

3.2. „Siūlyti įstaigos vadovui ar aukštesniajai pagal pavaldumą institucijai ir įtaigai skirti nusižengusiems pareigūnams tarnybines (drausmines) nuobaudas“;

3.3. „Atkreipti pareigūnų dėmesį į aplaidumą darbe, įstatymų ar kitų teisės aktų nesilaikymą ir siūlyti imtis priemonių, kad būtų pašalinti įstatymų ar kitų teisės aktų pažeidimai, jų priežastys ir sąlygos.“

TYRIMAS IR IŠVADOS

Tyrimui reikšmingos faktinės aplinkybės

4. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius, gavęs Pareiškėjos (Pareiškėjos atstovo) skundą, dėl informacijos ir ją patvirtinančių dokumentų gavimo kreipėsi į NŽT, Vilniaus miesto apygardos prokuratūrą.

5. Iš NŽT pateiktos informacijos, dokumentų (kopijos) nustatyta:

5.1. NŽT Skyrius „2014-04-24 atliko valstybinės žemės naudojimo kontrolę greta Žemės sklypo esančios teritorijos. Patikrinimo metu buvo surašytas 2014-04-24 žemės naudojimo patikrinimo aktas Nr. 49ŽN-114 [...], kuriame užfiksuota, kad Žemės sklypo naudotojas, kuris nuosavybės teise valdo: pastatą – apsaugos pastatą su rankine plovykla ir kitus statinius (inžinerinius) – automobilių stovėjimo aikštelę, užėmęs valstybinę žemę ir pastatęs tvorą. Užimamas valstybinės žemės plotas apie 1167 kv. m. Remiantis ORT10 LT NŽT 2013 m. aerofotonuotrauka [...] nustatyta, kad minėtos tvoros 2013 m. nebuvo. Dėl minėto teisės pažeidimo A. K. [vardas pavardė Seimo kontrolieriui yra žinomi] 2014-05-07 raštu 49SFN-(14.49.104.)-457 „Dėl administracinio teisės pažeidimo“ [...] buvo iškviestas 2014-06-26 [...] į NŽT Skyrių. Pagal minėtą kvietimą galimas pažeidėjas neatvyko. [...] NŽT Skyrius 2014-07-11 raštu Nr. 49SFN-(14.49.104.)-684 „Dėl administracinio teisės pažeidimo“ [...] pakartotinai pakvietė galimą pažeidėją 2014-08-06 [...] atvykti į NŽT Skyrių. Į minėtą kvietimą 2014-08-06 buvo gautas A. K. įgaliotos I. Ch. [vardas pavardė Seimo kontrolieriui yra žinomi] pranešimas dėl susitikimo laiko nukėlimo / suderinimo. NŽT Skyrius 2014-09-01 raštu 49SFN-(14.49.104.)-897 „Dėl administracinio teisės pažeidimo“ [...] pakartotinai pakvietė galimą pažeidėją 2014-09-19 [...] atvykti į NŽT Skyrių. Minėtas kvietimas buvo grąžintas į NŽT Skyrių, nes jo niekas neatsiėmė pašte per nustatytą saugojimo laiką.“

5.2. NŽT Skyrius „[...] 2014-09-05 pakartotinai atliko Žemės sklypo patikrinimą vietoje. Patikrinimo metu buvo surašytas žemės naudojimo patikrinimo aktas Nr. 49ŽN-256 [...]. Nustatyta, kad Žemės sklypo ribose yra įrengti degalinės pamatai. NŽT Skyrius 2014-09-12 raštu Nr. 49SJK-(14.49.105.)-1699 [...] kreipėsi į Valstybinę teritorijų planavimo ir statybos inspekciją prie Aplinkos ministerijos (toliau – Statybų inspekcija) dėl pamatų teisėtumo klausimo išnagrinėjimo.“

5.3. „NŽT Skyrius 2014-12-11 atliko Žemės sklypo patikrinimą vietoje. Patikrinimo metu buvo surašytas Žemės naudojimo patikrinimo aktas Nr. 49ŽN-346 [...] ir NŽT Skyrius pakartotinai 2014-12-17 raštu 49SJK-(14.49.105.)-2231 [...] kreipėsi į Statybų inspekciją dėl pamatų teisėtumo klausimo išnagrinėjimo.“

„Statybų inspekcija pateikė atsakymą 2015-02-02 raštu Nr. 23.17-2D-1593 „Dėl informacijos pateikimo“, kad Statybų inspekcija dėl pamatų teisėtumo nesiims veiksmų, ir siūlė NŽT savo veiklos srityje spręsti dėl užimtos valstybinės žemės atlaisvinimo Lietuvos Respublikos civilinio kodekso nustatyta tvarka.“

5.4. NŽT Skyrius „[...] 2015-06-26 atliko Žemės sklypo patikrinimą vietoje ir surašė žemės naudojimo patikrinimo aktą Nr. 49ŽN-264 [...]. Patikrinimo metu nustatyta, kad degalinės pamatai yra nugriauti.“

5.5. NŽT Skyrius „[...] 2016-05-11 atliko Žemės sklypo patikrinimą ir surašė žemės naudojimo patikrinimo aktą Nr. 49ŽN-180 [...]. Patikrinimo metu vietovėje buvo pamatuota Žemės sklypo pietinėje dalyje stovinti tvora ir asfaltuota aikštelė, kurios ribos nesutapo su tvora. Tvora pastatyta užimant didesnę Žemės sklypo plotą, nei užima asfaltuota aikštelė. Degalinės pamatai buvo nuimti ir sudėti šalia tvoros Žemės sklypo pietinėje dalyje.“

5.6. NŽT Skyrius 2017-10-18 atliko pakartotinį Žemės sklypo patikrinimą ir surašė žemės naudojimo patikrinimo aktas Nr. 49ŽN-745. „Patikrinimo metu nustatyta, kad pažeidimai, kurie buvo fiksuoti 2016-05-11 patikrinimo akte Nr. 49ŽN-180, yra nepašalinti, t. y. Žemės sklypo pietinėje dalyje esančios statybinės atliekos bei betoniniai blokai nepašalinti. Įtariama, kad pažeidimą padaręs asmuo, kviestas į NŽT Skyrių dėl aplinkybių išaiškinimo, neatvyko.“

5.7. NŽT Skyrius 2019-06-28 atliko Žemės sklypo patikrinimą vietoje ir surašė žemės naudojimo patikrinimo aktą Nr. 49ŽN-607-(14.49.81.). „Patikrinimo metu užfiksuota, kad Žemės sklypas yra naudojamas pagal nustatytą paskirtį ir būdą. Žemės sklypas aptvertas tvoromis. Vietovėje atlikta fotofiksacija bei pamatuotos Žemės sklypą juosiančios tvoros. Nustatyta, kad tvora pastatyta už Žemės sklypo ribos. Užimamas valstybinės žemės plotas – 62,96 kv. m bei tvora pastatyta už asfaltuotos aikštelės ribų – 1 121 kv. m.

[...] galimam pažeidėjui 2019-09-04 raštu 49SFN-2870-(14.49.104.) „Dėl nustatyto žemės naudojimo tvarkos pažeidimo“ [...] buvo išsiųstas kvietimas atvykti į NŽT Skyrių dėl galimo pažeidimo išaiškinimo, pažeidėjo nustatymo ir administracinio teisės pažeidimo protokolo pagal Administracinių nusižengimų kodekso 110 straipsnio 1 dalį surašymo. Pagal minėtą kvietimą galimas

pažeidėjas neatvyko ir neinformavo apie neatvykimo priežastis, todėl NŽT Skyrius 2019-09-25 raštu 49SFN-3115-(14.49.104.) „Dėl nustatyto žemės naudojimo tvarkos pažeidimo“ [...] pakartotinai pakvietė galimą pažeidėją atvykti į Skyrių 2019-10-22 [...]. Pagal minėtą kvietimą A. K. atvyko į NŽT Skyrių ir pateikė paaiškinimus „... esu informuotas, kad turiu patraukti iki 1,25 nuo vakarinės pusės Žemės sklypo [...] tvoros dalį patenkančia už žemės sklypo ribos į valstybinę žemę. Šios tvoros nesu statytojas, ją įsigijau su kitais statiniais iš viešųjų varžytinių. Todėl įsipareigoju artimiausiu metu t. y. iki 2020-01-01 ją perstatyti...“

5.8. „Atsižvelgiant į Vilniaus apygardos prokuratūros 2019-05-25 prašymą kuo skubiau atlikti žemės sklypo naudojimo patikrinimą ir nustatyti, ar faktiškai A. K. nuosavybės teise priklausantys statiniai naudojami bei kokia dalis valstybinės žemės yra užimta, Vilniaus miesto skyrius 2019-10-24 atliko minėto sklypo žemės naudojimo patikrinimą ir 2019-10-28 surašė žemės naudojimo patikrinimo aktą Nr. 49ŽN-906-(14.49.81.) [...]. Patikrinimo metu užfiksuota, kad Žemės sklypas yra naudojamas pagal nustatytą paskirtį. Centrinėje Žemės sklypo dalyje yra trinkelė danga išklota automobilių stovėjimo aikštelė, kuri aptverta vielos tinklo tvora (schemoje pažymėta indeksu E); už aikštelės pietinėje dalyje yra vielos tinklo tvora aptverta teritorija, kurioje pastatyti statybiniai vagonėliai, saugomas statybinis inventorių – pastoliai, vykdoma galimai komercinė veikla. Ant tvoros pritvirtintas tentas su užrašu „Pastolių nuoma“ (schemoje pažymėta indeksu D). Pietinėje žemės sklypo dalyje yra įrengta teritorija iš skaldos (schemoje pažymėta indeksu B), suarta Žemės dalis – išlyginta (schemoje pažymėta indeksu A). Taip pat sukrauti gelžbetoniniai luitai (schemoje pažymėta indeksu C), kurių padėtys ir išdėstymas kaskart keičiasi. Žemės sklypo šiaurinėje dalyje yra administracinis statinys. Pateikimas į Žemės sklypą yra iš rytinės pusės – iš <...> gatvės. Žemės sklypo centrinėje dalyje yra veikianti automobilių plovykla. Iš VI Registrų centro pateiktų dokumentų matyti, kad A. K. priklausančios aikštelės (unikalus Nr. 1099-7010-2074, žymėjimas pateiktuose dokumentuose – b) plotas yra 2 747,71 kv. m. [...]. NŽT Skyriaus parengtoje schemoje žymėjimas indeksu E, minėtos aikštelės atlikus matavimus kontrolės metu plotas nustatytas – 2 483,18 kv. m. Darytina išvada, kad kiti plotai (pažymėti schemoje indeksais D, B, A, K ir C), t. y. užimta valstybinė žemė. Iš viso užimta – 2 914,50 kv. m.“

NŽT Skyrius A. K. 2019-11-15 raštu Nr. 49SFN-3824-(14.49.104.) „Dėl užimtos valstybinės žemės atlaisvinimo“ [...] suteikė geranorišką terminą valstybinę žemę atlaisvinti – iki 2020-01-01, t. y. pašalinti tvoras, aikšteles bei sutvarkyti teritoriją.“

5.9. NŽT Skyrius 2020 m. vasario 5 d. atliko Žemės sklypo naudojimo patikrinimą ir 2020 m. vasario 6 d. surašė patikrinimo aktą Nr. 49ŽN-54-(14.49.81.), kuriame konstatuota: „Patikrinimo metu užfiksuota, kad po 2019-10-24 paskutinio patikrinimo, adresu <...>, faktinė situacija yra vizualiai pasikeitusi, t. y. pietvakarinėje dalyje vielos tinklo tvora aptverta aikštelė, kurioje vykdoma pastolių nuomos veikla, yra praplėsta, įrengti vartai, vaizdo stebėjimo sistema. [...]. nesilaikoma Nuostatų 11.6 papunkčio reikalavimų. Nesilaikoma Žemės įstatymo 21 str. 7 d. nustatytų pareigų.“

5.10. „Šiuo metu [Seimo kontrolieriaus pažymos rengimo metu] NŽT Skyrius yra parengęs negatorinio ieškinio projektą dėl valstybinės žemės atlaisvinimo, tačiau tam, kad jis būtų užbaigtas ir pateiktas teismui, trūkta kelių detalių: koordinacių schemos bei pakartotinio patikrinimo vietovėje. Pažymime, kad esame suplanavę minėtus veiksmus atlikti iki balandžio 22 d., o patį ieškinį užbaigti iki balandžio 24 d. Norėtume akcentuoti, jog toks veiksmų atlikimas (tiek koordinacių schemos parengimas, tiek pakartotinis patikrinimas) būtini formuluojant ieškinio reikalavimą bei pagrindžiant ieškinio aktualumą esamam momentui. Nurodytu, Vilniaus miesto skyrius siekia išvengiant situacijos kuomet faktinė situacija vietoje ir užfiksuota dokumentuose yra netapati.“

5.11. „Vilniaus apygardos administraciniame teisme nagrinėjama administracinė byla Nr. <...> pagal Pareiškėjos skundą „Dėl NŽT 2019-12-03 rašto Nr. 1SS-2324-(9.5.)“ (toliau – Skundas) atsakovei NŽT, kuriuo Pareiškėja prašo panaikinti NŽT 2019 m. gruodžio 3 d. raštą Nr. 1SS-2324-(9.5.), įpareigoti NŽT atkurti Pareiškėjai nuosavybės teisę į Žemės sklypo dalį [...], buvusioje A turėjoje žemės valdos teritorijoje.“

5.12. „[...] NŽT Skyriuje [...] 2017-11-13 buvo gautas Pareiškėjos prašymas (registracijos Nr. 49GF-4652) dėl Žemės sklypo formavimo pertvarkymo projekto, kuriuo minėtas Žemės sklypas

būtų padalytas į dvi dalis ir atskirta laisva neužstatyta žemė, inicijavimo“ (toliau vadinama – 2017-11-13 Prašymas).

5.13. NŽT Skyriuje „[...] 2019-10-08 gautas Pareiškėjos prašymas / raštas (registracijos Nr. 49GF-4864) „Į 2019.10.03 atsakymą Nr. 49SF-2423-(14.49.104.)“ dėl įpareigojimo Žemės sklypo nuomininkui parengti Žemės sklypo planą „[...] su išskirtomis Žemės sklypo dalimis, reikalingomis sklype esantiems statiniams eksploatuoti“, arba „[...] tokį planą parengti NŽT“ (toliau vadinama – 2019-10-08 Prašymas).

5.14. NŽT Skyrius, atsižvelgdamas į Pareiškėjos 2017-11-13 Prašyme ir 2019-10-08 Prašyme „[...]keltus klausimus, 2019-10-11 raštu Nr. 49SJM-2704-(14.49.105.) „Dėl tarnybinės pagalbos“ kreipėsi į VĮ Registrų centro Vilniaus filialą ir [...] 2019-10-17 raštu Nr. 49SDŽ-725-(14.49.22.) „Dėl tarnybinės pagalbos“ kreipėsi į Savivaldybės administraciją [...]“.

5.15. NŽT Skyrius 2019-10-17 raštu Nr. 49SDŽ-725-(14.49.22.) „Dėl tarnybinės pagalbos“ (rašto kopija pateikta ir Pareiškėjai) kreipėsi į Savivaldybės administraciją nuroydamas, kad NŽT Skyriuje „sprendžiamas klausimas dėl valstybinės Žemės sklypo [...] pertvarkymo padalijimo būdu, naudojimo būdo nustatymo ir šio Žemės sklypo naudojimo reglamentų keitimo galimybės“.

NŽT Skyrius, vadovaudamasis Lietuvos Respublikos žemės įstatymo 9 straipsnio, 6 dalies 1 punkto nuostatomis, Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 6 straipsnio 19 punkto nuostatomis, Savivaldybės administracijos prašė suteikti tarnybinę pagalbą ir informuoti: „ar Žemės sklypas galėtų būti pertvarkytas padalijimo būdu, suformuojant atskirus žemės sklypus [...]“; „ar atidalijus Žemės sklypo pietinėje pusėje esančią neužstatytą Žemės sklypo dalį (kuri 2014-04-24 Žemės sklypo patikrinimo metu buvo nustatyta kaip nenaudojama / neužstatyta) ir jos vietoje suformavus atskirus žemės sklypus, skirtus atkūrimui ir bendro naudojimo teritorijai, būtų užtikrintas tinkamas pastatų, esančių Žemės sklype, eksploatavimas?“ ir kt.

NŽT Skyrius minėtu raštu Savivaldybės administracijos taip pat prašė: „[...] nurodyti veiksmus, kurių turi imtis NŽT Skyrius, kad būtų pradėta Žemės sklypo formavimo / pertvarkymo (padalijimo) procedūra“.

5.16. NŽT Skyrius pakartotinai 2020-01-14 raštu Nr. 49SDŽ-725-(14.49.22.) „Dėl informacijos pateikimo“ (toliau vadinama – 2020-01-14 Raštas) „[...] kreipėsi į Savivaldybės administraciją, instituciją, atsakingą už teritorijų planavimą, planavimą, norėdamas sužinoti Savivaldybės administracijos poziciją dėl galimybės pertvarkyti Žemės sklypą, kad būtų galima Žemės sklypo teritoriją naudoti funkcionaliai ir tuo pačiu išspręsti nuosavybės teisių atkūrimo klausimą“.

5.17. NŽT Skyrius informavo, kad atsakymas į NŽT Skyriuje 2019-10-08 gautą Pareiškėjos prašymą (registracijos Nr. 49GF-4864) kol kas jai nėra pateiktas, nes Savivaldybės administracijos Vyriausiojo miesto architekto skyrius į NŽT Vilniaus miesto skyriaus 2019-10-17 raštą Nr. 49SDŽ-725-(14.49.22.) „Dėl tarnybinės pagalbos“ atsakė tik 2020-01-20 raštu Nr. A51-75 62/20(2.15.1.21 E-VMA) „Dėl tarnybinės pagalbos teikimo“.

5.18. NŽT Skyrius, įvertinęs tai, kad Savivaldybės administracijos Vyriausiojo miesto architekto skyriaus 2020-01-20 rašte Nr. A51-75 62/20(2.15.1.21 E-VMA) „Dėl tarnybinės pagalbos teikimo“ nebuvo pateikta informacija apie galimybę pertvarkyti Žemės sklypą padalijimo būdu, 2020 m. vasario 17 d. raštu Nr. 49SDŽ-120-(14.49.136E) „Skundas dėl Vilniaus miesto savivaldybės administracijos Vyriausiojo miesto architekto skyriaus 2020-01-20 rašto Nr. A51-75 62/20(2.15.1.21 E-VMA)“ Savivaldybės administracijos direktoriui apskundė minėtą Savivaldybės administracijos Vyriausiojo miesto architekto skyriaus 2020-01-20 raštą Nr. A51-75 62/20(2.15.1.21 E-VMA) prašydamas tinkamai ir išsamiai atsakyti į NŽT Skyriaus 2019 m. spalio 17 d. raštą Nr. 49SDŽ-725(14.49.22.).

5.19. NŽT Skyrius „Pareiškėjos apie tai, kad yra pratęsimas jos 2017-11-13 ir 2019-10-08 kreipimūsi nagrinėjimo terminas, neinformavo.

NŽT Skyrius informavo, kad ši informacija Pareiškėjai nebuvo pateikta dėl NŽT Skyriaus specialistams tenkančio didelio darbo krūvio ir žmoniškųjų išteklių trūkumo“.

5.20. „[...] NŽT nuolat stebi ir analizuoja susidariusias aplinkybes dėl pavėluotų atsakymų į fizinių ir juridinių asmenų kreipimusis (prašymus, skundus, pranešimus) pateikimo ir imasi visų

priemonių, kad atsakymai asmenims į jų kreipimusis (prašymus, skundus, pranešimus) būtų pateikti teisės aktuose nustatytais terminais. NŽT siekia ir ateityje sieks, kad situacijos, kai asmenų kreipimaisi NŽT nagrinėjami nesilaikant teisės aktuose nustatytų terminų, nesant objektyvių aplinkybių, nesikartotų.“

6. Iš Vilniaus apygardos prokuratūros pateiktos informacijos nustatyta:

6.1. Vilniaus apygardos prokuratūros Viešojo intereso gynimo skyriuje buvo išnagrinėtas pareiškimas (reg. Nr. AP-25514) dėl nuomos mokesčio už naudojamą valstybinę žemę, <...>, kadastro Nr. <...>, apskaičiavimo ir savavališkai užimtos žemės.

6.2. Vilniaus apygardos prokuratūros Viešojo intereso gynimo skyriaus prokuroras 2019 m. lapkričio 21 d. nutarime Nr. 2. V1-82 konstatavo:

6.2.1. „[...] šalia A. K. [vardas pavardė Seimo kontrolieriui yra žinomi] nuosavybės teise priklausančių ir Nekilnojamojo turto registre įregistruotų statinių – apsaugos pastato su rankine plovykla ir automobilių stovėjimo aikštelės, kurios plotas pagal Nekilnojamojo turto registro duomenis yra 2 747,71 kv. m, yra užimta ir naudojama už Žemės sklypo ribos esanti valstybinė žemė: tvora – 52,91 kv. m, taip pat Žemės sklype esanti valstybinė žemė; [žemė] užimta statybinėmis konstrukcijomis (pastoliais), statybiniais vagonėliais – 1 153,77 kv. m, skalda — 1 114,23 kv. m. suarta ir išlyginta žemė – 570,69 kv. m. Žemės sklypas nuosavybės teise priklauso Lietuvos Respublikai. *Nurodytas užimtas ir naudojamas valstybinės žemės plotas nėra perduotas neatlygintinai naudotis, išnuomotas, suteiktas administraciniu aktu ar sandoriu kitiems asmenims įstatymu nustatyta tvarka.*

Pareiškimas dėl dalies aplinkybių, susijusių su valstybinės žemės užėmimu ir naudojimu be teisėto pagrindo, tenkinamas“;

6.2.2. „[...] tvoros, statybiniai vagonėliai, statybinės konstrukcijos (įranga) yra Žemės sklype, priklausančiame Lietuvos valstybei, bei valstybinėje žemėj už Žemės sklypo ribų. Patikrinimo akte apibrėžtoje, be teisėto pagrindo išvardintais daiktais ir turtais užimtoje ir faktiškai naudojamoje *Žemės sklypo dalyje vykdoma veikla, kas pažeidžia valstybės, kaip turto savininkės, teises į žemę.* Nagrinėjamu atveju nustatytas žemės savininko, Lietuvos Respublikos, teisių pažeidimas į nuosavybės teise priklausančią žemę, naudoti žemę griežtai laikantis teisės aktų reikalavimų ir tik turint tam teisėtą pagrindą. Žemės naudojimo teisė, kaip savarankiška teisė, reiškia, kad valstybinės ar privačios žemės naudotojas, kuriam suteikta teisė naudotis žeme, gali ją naudoti ūkinei ar kitokiai veiklai, gauti iš jos pajamas įstatyme, sutartyje ar kitame akte, kuriuo nustatyta naudojimo teisė, nustatyta tvarka. *Savavališkai užimta valstybinė žemė turi būti atlaisvinta ir sustabdyta be pagrindo vykdoma veikla.* Valstybinės žemės valdymas ir naudojimas ir su tuo susijusių pažeidimų pašalinimas laikomi viešojo intereso dalimi. Konstatuojama, kad nagrinėjamu atveju yra pažeistas viešasis interesas“;

6.2.3. „Reikalauti iš Nacionalinės žemės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos spręsti dėl priemonių nustatytiems teisės pažeidimams pašalinti taikymo ir per 20 darbo dienų nuo reikalavimo gavimo dienos informuoti Vilniaus apygardos prokuratūrą apie priimtą sprendimą [...].“

Tyrimui reikšmingos teisės aktų nuostatos

7. Lietuvos Respublikos įstatymai

7.1. Seimo kontrolierių įstatymo:

7.1.1. *15 straipsnis* – „Skundams paduoti nustatomas vienerių metų terminas nuo skundžiamų veiksmų padarymo ar skundžiamo sprendimo priėmimo. Skundai, paduoti praėjus šiam terminui, netiriami, jeigu Seimo kontrolierius nenusprendžia kitaip“;

7.1.2. *17 straipsnis* – „1. Seimo kontrolierius ne vėliau kaip per 7 darbo dienas nuo skundo gavimo dienos priima sprendimą atsisakyti nagrinėti skundą, apie tai informuodamas pareiškėją, jeigu: [...] 2) skundas paduotas praėjus šio įstatymo 15 straipsnyje nustatytam terminui; [...] 4) skundas tuo pačiu klausimu buvo išnagrinėtas arba yra nagrinėjamas teisme; [...]. 4. Jeigu

skundo tyrimo metu paaiškėja šio straipsnio 1 dalyje nurodytos aplinkybės, skundo tyrimas nutraukiamas.“

7.2. Žemės įstatymo (redakcija, galiojusi 2019 m. vasario 21 d. iki 2019 m. spalio 31 d.):

7.2.1. *21 straipsnis* – „Žemės savininkai ir kiti naudotojai privalo: [...] 7) savo naudojamuose žemės sklypuose vykdydami ūkinę ir kitą veiklą, nepažeisti gretimų žemės sklypų savininkų ar naudotojų ir gyventojų teisių ir įstatymų saugomų interesų; [...]“;

7.2.2. *36 straipsnis* – „1. Žemės naudojimo valstybinę kontrolę pagal Vyriausybės patvirtintus nuostatus organizuoja ir vykdo Nacionalinė žemės tarnyba, o koordinuoja Vyriausybės įgaliota institucija.“

8. Kiti teisės aktai

8.1. *Žemės naudojimo valstybinės kontrolės nuostatų*, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1994 m. gruodžio 12 d. nutarimu Nr. 1244 „Dėl Žemės naudojimo valstybinės kontrolės nuostatų patvirtinimo“ (toliau vadinama – *Žemės naudojimo valstybinės kontrolės nuostatai*):

8.1.1. *11 punktas* – „Žemės naudojimo valstybinės kontrolės metu tikrinama, ar: 11.1. žemės sklypai naudojami pagal pagrindinę žemės naudojimo paskirtį ir naudojimo būdą; 11.2. žemės sklypai prižiūrimi ir tvarkomi taip, kad jie būtų tinkami naudoti pagal pagrindinę žemės naudojimo paskirtį“; 11.3. laikomasi žemės sklypui nustatytų žemės servitutų; 11.4. vykdant statybas ir eksploatuojant naudingąsias iškasenas, laikomasi įstatymų ir Vyriausybės nutarimų nustatytų reikalavimų, žemės darbų vykdymo aprašų ir schemų, žemės gelmių naudojimo planų, kad būtų išsaugotas derlingasis dirvožemio sluoksnis ir rekultivuota pažeista žemė; 11.5. įgyvendinamos įstatymų ir Vyriausybės nutarimų nustatytos dirvožemio apsaugos nuo erozijos ir nualinimo priemonės; 11.6. žemės sklypuose, vykdant ūkinę ir kitą veiklą, nepažeidžiamos teritorijų planavimo dokumentuose ar žemės valdos projektuose nustatytos žemės sklypų ribos, savavališkai neužimama žemė ir (ar) nenaudojami vandens telkiniai; 11.7. nenaikinami (negadinami) nuolatiniai žemėnaudos riboženkliai ir geodeziniai punktai; 11.8. pagal Lietuvos Respublikos žemės ūkio paskirties žemės įsigijimo įstatymą įsigijus žemės ūkio paskirties žemės, užtikrinamas jos naudojimas žemės ūkio veiklai; 11.9. valstybinė žemė naudojama laikantis dokumentuose, kurių pagrindu suteikta teisė valstybine žeme naudotis, nustatytų sąlygų“;

8.1.2. *15 punktas* – „Žemės naudojimo patikrinimo rezultatai įforminami Nacionalinės žemės tarnybos vadovo nustatytos formos patikrinimo akte, jame išdėstomi atitinkamai nustatyti faktai ir pateikiamos išvados“;

8.1.3. *16 punktas* – „Žemės naudojimo valstybinės kontrolės metu, atlikus Nuostatų 11.1–11.8 papunkčiuose nurodytus patikrinimus ir nustatčius žemės naudojimo tvarkos pažeidimų, žemės naudojimo valstybinę kontrolę vykdantys asmenys, vadovaudamiesi Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodeksu, pradeda administracinio nusižengimo teiseną.“

8.2. *Žemės naudojimo valstybinės kontrolės organizavimo ir vykdymo, administracinių teisės pažeidimų bylų nagrinėjimo taisyklių*, patvirtintų Nacionalinės žemės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos direktoriaus 2014 m. gruodžio 23 d. įsakymu Nr. 1P-(1.3.)-499 „Dėl žemės naudojimo valstybinės kontrolės vykdymo dokumentų formų ir Žemės naudojimo valstybinės kontrolės organizavimo ir vykdymo, administracinių teisės pažeidimų bylų nagrinėjimo taisyklių patvirtinimo“ (toliau vadinama – *Taisyklės*) (redakcija, galiojusi nuo 2019 m. vasario 19 d. iki 2020 m. kovo 26 d.):

8.2.1. *33 punktas* – „Jeigu žemės naudojimo patikrinimo metu buvo nustatyta žemės naudojimo tvarkos pažeidimų, atitinkančių Administracinių nusižengimų kodekse numatytų administracinių nusižengimų, kurių nagrinėjimas priskirtas Tarnybos kompetencijai, požymius, teisės aktų nustatyta tvarka patvirtinta užregistruoto Patikrinimo akto kopija su priedais tikrinto objekto savininkui, naudotojui ar jų atstovams išsiunčiama registruotąja pašto siunta ne vėliau kaip per 20 darbo dienų nuo Patikrinimo akto surašymo dienos kartu su kvietimu atvykti į teritorinį skyrių dėl nustatyto galimo administracinio nusižengimo tyrimo“;

8.2.2. *37 punktas* – „Administracinio nusižengimo tyrimą atlieka ir protokolą surašo Tarnybos vadovo įgalioti darbuotojai.“

8.3. *Prašymų ir skundų nagrinėjimo ir asmenų aptarnavimo viešojo administravimo subjektuose taisyklių*, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. rugpjūčio 22 d. nutarimu Nr. 875 „Dėl Prašymų ir skundų nagrinėjimo ir asmenų aptarnavimo viešojo administravimo subjektuose taisyklių patvirtinimo“ (toliau vadinama – Prašymų nagrinėjimo taisyklės):

8.3.1. *25 punktas* – „Prašymai, išskyrus prašymus, į kuriuos, nepažeidžiant asmens, kuris kreipiasi, kitų asmenų ar institucijos interesų, galima atsakyti tą pačią darbo dieną, turi būti išnagrinėjami per 20 darbo dienų nuo prašymo gavimo institucijoje dienos. [...]“;

8.3.2. *26 punktas* – „Jeigu prašymo nagrinėjimas susijęs su komisijos sudarymu, posėdžio sušaukimu ar kitais atvejais, dėl kurių atsakymo pateikimas asmeniui gali užtrukti ilgiau kaip 20 darbo dienų nuo prašymo ir visų reikiamų dokumentų gavimo institucijoje dienos, institucijos vadovas ar jo įgaliotas asmuo turi teisę pratęsti šį terminą dar iki 20 darbo dienų. Pratęsus Taisyklių 25 punkte nustatytą prašymo nagrinėjimo terminą, institucija per 2 darbo dienas nuo institucijos vadovo ar jo įgalioto asmens tokio sprendimo priėmimo dienos išsiunčia asmeniui pranešimą raštu ir nurodo prašymo nagrinėjimo pratęsimo priežastis.“

Tyrimo išvados

9. Atsižvelgiant į Pareiškėjos (Pareiškėjos atstovo) Skunde nurodytas aplinkybes, išskirtinos šios Pareiškėjos (Pareiškėjos atstovo) Skundo dalys:

9.1. dėl Nacionalinės žemės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos Vilniaus miesto skyriaus pareigūnų veiksmų (neveikimo) sprendžiant nuosavybės teisių į Žemės sklypo dalį atkūrimo klausimą;

9.2. dėl Nacionalinės žemės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos Vilniaus miesto skyriaus pareigūnų veiksmų (neveikimo) nagrinėjant Pareiškėjos prašymus;

9.3. dėl Nacionalinės žemės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos Vilniaus miesto skyriaus pareigūnų veiksmų (neveikimo) atliekant Žemės sklypo naudojimo valstybinę kontrolę.

Tyrimo išvados pateikiamos dėl kiekvienos iš šių Skundo dalių atskirai.

Dėl Nacionalinės žemės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos Vilniaus miesto skyriaus pareigūnų veiksmų (neveikimo) sprendžiant nuosavybės teisių į Žemės sklypo dalį atkūrimo klausimą

10. Apibendrinus Skundo tyrimo metu gautą informaciją, dokumentus (kopijas), teisinį reglamentavimą, pacituotą pažymos 7 punkte, susijusius su NŽT Skyriaus pareigūnų veiksmais (neveikimu), sprendžiant nuosavybės teisių į Žemės sklypo dalį atkūrimo klausimą, konstatuotina:

10.1. Pareiškėja su skundu kreipėsi į Vilniaus apygardos administracinę teisumą (administracinė byla Nr. <...>) dėl NŽT 2019 m. gruodžio 3 d. rašto Nr. 1SS-2324-(9.5.) „Dėl NŽT 2019-12-03 rašto Nr. 1SS-2324-(9.5.)“ panaikinimo *ir įpareigojimo NŽT atkurti Pareiškėjai nuosavybės teises į Žemės sklypo dalį* (pažymos 5.11 punktas);

10.2. Seimo kontrolierių įstatymo 17 straipsnio 1 dalies 4 punkte ir 17 straipsnio 4 dalis reglamentuoja, kad Seimo kontrolierius nutraukia skundo tyrimą, jeigu skundo tyrimo metu paaiškėja, kad skundas tuo pačiu klausimu yra nagrinėjamas teisme (pažymos 7.1.2 papunktis).

11. Atsižvelgiant į tai, kad Pareiškėja dėl įpareigojimo NŽT atkurti nuosavybės teises į Žemės sklypo dalį kreipėsi į Vilniaus apygardos administracinę teisumą, vadovaujantis Seimo kontrolierių įstatymo 17 straipsnio 1 dalies 4 punktu bei 17 straipsnio 4 dalimi, Pareiškėjos (Pareiškėjos atstovo) skundo dalies dėl NŽT Skyriaus pareigūnų veiksmų (neveikimo), sprendžiant nuosavybės teisių į Žemės sklypo dalį atkūrimo klausimą, tyrimas nutrauktinas.

Dėl Nacionalinės žemės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos Vilniaus miesto skyriaus pareigūnų veiksmų (neveikimo) nagrinėjant Pareiškėjos prašymus

12. Apibendrinus Skundo tyrimo metu gautą informaciją, dokumentus (kopijas), teisinį reglamentavimą, pacituotą pažymos 7 punkte, susijusius su NŽT Skyriaus pareigūnų veiksmais (neveikimu) nagrinėjant Pareiškėjos prašymus, konstatuotina:

12.1. NŽT Skyriuje 2017 m. lapkričio 13 gautas ir užregistruotas Pareiškėjos 2017-11-13 Prašymas dėl Žemės sklypo formavimo pertvarkymo projekto, kuriuo minėtas Žemės sklypas būtų padalintas į dvi dalis ir atskirta laisva neužstatyta žemė, inicijavimo (pažymos 5.12 punktas).

12.2. NŽT Skyriuje 2019 m. spalio 8 d. gautas ir užregistruotas Pareiškėjos 2019-10-08 Prašymas dėl Žemės sklypo plano parengimo arba įpareigojimo tai atlikti Žemės sklypo nuomininkus (pažymos 5.13 punktas);

12.3. NŽT Skyrius, atsižvelgdamas į Pareiškėjos 2017-11-13 Prašyme ir 2019-10-08 Prašyme keliamus klausimus, 2019-10-17 raštu Nr. 49SDŽ-725-(14.49.22.) „Dėl tarnybinės pagalbos“ (toliau vadinama – 2019-10-17 Raštas) (2019-10-17 Rašto kopija pateikta Pareiškėjai) kreipėsi į Savivaldybės administraciją prašydamas suteikti tarnybinę pagalbą ir informuoti: apie galimybę pertvarkyti Žemės sklypą padalijimo būdu; ar pertvarkius Žemės sklypą ir suformavus atskirus žemės sklypus, skirtus atkūrimui ir bendrojo naudojimo teritorijai, būtų užtikrintas tinkamas pastatų, esančių Žemės sklype, eksploatavimas ir kt. (pažymos 5.14, 5.15 punktai). Negavus atsakymo, NŽT Skyrius minėtu klausimu 2020-01-14 raštu Nr. 49SDŽ-725-(14.49.22.) „Dėl informacijos pateikimo“ (toliau vadinama – 2020-01-14 Raštas) pakartotinai kreipėsi į Savivaldybės administraciją (pažymos 5.16 punktas);

12.4. Savivaldybės administracijos Vyriausiojo miesto architekto skyrius informaciją NŽT Skyriui pateikė 2020-01-20 raštu Nr. A51-75 62/20(2.15.1.21 E-VMA) „Dėl tarnybinės pagalbos teikimo“ (toliau vadinama – 2020-01-20 Raštas) (pažymos 5.17 punktas);

12.5. NŽT Skyrius 2020 m. vasario 17 d. raštu Nr. 49SDŽ-120-(14.49.136E) (toliau vadinama – 2020-02-17 Raštas) Savivaldybės administracijos direktoriui apskundė Savivaldybės administracijos Vyriausiojo miesto architektūros skyriaus 2020-01-20 raštą Nr. A51-75 62/20(2.15.1.21 E-VMA) bei prašė pateikti išsamią informaciją (pažymos 5.18 punktas);

12.6. NŽT Skyrius neinformavo Pareiškėjos apie jos 2017-11-13 Prašymo ir 2019-10-08 Prašymo nagrinėjimo terminų pratęsimą (pažymos 5.19 punktas). Informacija, kaip pažymėjo NŽT, apie 2017-11-13 Prašymo ir 2019-10-08 Prašymo nagrinėjimo terminų pratęsimą Pareiškėjai nebuvo pateikta, dėl „[...] NŽT Skyriaus specialistams tenkančio didelio darbo krūvio ir žmoniškųjų išteklių trūkumo“ (pažymos 5.19 punktas);

12.7. NŽT nuolat stebi ir analizuoja susidariusias aplinkybes dėl pavėluotų atsakymų į fizinių ir juridinių asmenų kreipimusis (prašymus, skundus, pranešimus) pateikimo ir imasi visų priemonių, kad atsakymai asmenims į jų kreipimusis (prašymus, skundus, pranešimus) būtų pateikti teisės aktuose nustatytais terminais. NŽT siekia ir ateityje sieks, kad situacijos, kai asmenų kreipimaisi NŽT nagrinėjami nesilaikant teisės aktuose nustatytų terminų, nesant objektyvių aplinkybių, nesikartotų (pažymos 5.20 punktas).

13. Atsižvelgiant į tai, kas pirmiau išdėstyta, darytinos šios išvados:

13.1. NŽT Skyrius Pareiškėjos 2017-11-13 Prašymo nagrinėjimo metu pažeidė Prašymų nagrinėjimo taisyklių 25 punkto nuostatas, reglamentuojančias, kad prašymai turi būti išnagrinėjami per 20 darbo dienų nuo prašymo gavimo institucijoje dienos (pažymos 8.3.1 papunktis), bei 26 punkto nuostatas, nustatančias, kad, jeigu prašymo nagrinėjimas susijęs su komisijos sudarymu, posėdžio sušaukimu ar kitais atvejais, dėl kurių atsakymo pateikimas asmeniui gali užtrukti ilgiau kaip 20 darbo dienų nuo prašymo ir visų reikiamų dokumentų gavimo institucijoje dienos, institucijos vadovas turi teisę pratęsti šį terminą dar iki 20 darbo dienų, apie tai informuojant pareiškėją bei nurodant prašymo nagrinėjimo termino pratęsimo priežastis (pažymos 8.3.2 papunktis), nes NŽT Skyrius tik 2019 m. spalio mėnesį (praėjus beveik dviem metams nuo 2017-11-13 Prašymo gavimo NŽT Skyriuje) ėmėsi

veiksmų dėl Pareiškėjos 2017-11-13 Prašyme keliamo klausimo sprendimo ir 2019-10-17 Raštu dėl informacijos, reikalingos Pareiškėjos 2017-11-13 Prašymo nagrinėjimui, kreipėsi į Savivaldybės administraciją ir apie tai informavo Pareiškėją (pažymos 12.1, 12.3, 12.6 punktai);

13.2. Skundo tyrimo metu Seimo kontrolieriui nebuvo suteikta informacija, dėl kokių priežasčių NŽT Skyrius tik 2019 m. spalio mėnesį ėmėsi veiksmų dėl Pareiškėjos 2017-11-13 Prašyme keliamo klausimo sprendimo;

13.3. NŽT Skyrius Pareiškėjos 2019-10-08 Prašymo nagrinėjimo metu pažeidė Prašymų nagrinėjimo taisyklių 26 punkto nuostatas, nustatančias, kad, jeigu prašymo nagrinėjimas susijęs su komisijos sudarymu, posėdžio sušaukimu ar kitais atvejais, dėl kurių atsakymo pateikimas asmeniui gali užtrukti ilgiau kaip 20 darbo dienų nuo prašymo ir visų reikiamų dokumentų gavimo institucijoje dienos, institucijos vadovas turi teisę pratęsti šį terminą dar iki 20 darbo dienų, apie tai informuojant pareiškėją bei nurodant prašymo nagrinėjimo termino pratęsimo priežastis (pažymos 8.3.2 papunktis), nes neinformavo Pareiškėjos apie jos 2019-10-08 Prašymo nagrinėjimo termino pratęsimą (pažymos 12.6 punktas).

14. Atsižvelgiant į tai, kad NŽT Skyriaus pareigūnai Pareiškėjos 2017-11-13 Prašymo ir 2019-10-08 Prašymo nagrinėjimo metu pažeidė Prašymų nagrinėjimo taisyklių 25, 26 punktų nuostatas, Skundo dalis dėl NŽT Skyriaus pareigūnų veiksmų (neveikimo), nagrinėjant Pareiškėjos prašymus, pripažintina pagrįsta.

Dėl Nacionalinės žemės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos Vilniaus miesto skyriaus pareigūnų veiksmų (neveikimo) atliekant Žemės sklypo naudojimo valstybinę kontrolę

15. Apibendrinus Skundo tyrimo metu gautą informaciją, dokumentus (kopijas), teisinį reglamentavimą, pacituotą pažymos 7–8 punktuose, susijusius su NŽT Skyriaus pareigūnų veiksmais (neveikimu) atliekant Žemės sklypo naudojimo valstybinę kontrolę, konstatuotina:

15.1. NŽT Skyrius per 2014–2020 metus 9 kartus atliko Žemės sklypo naudojimo valstybinę kontrolę, surašė patikrinimo aktus (pažymos 5.1–5.8 punktai). Pažymėtina, kad Seimo kontrolierius, vadovaujantis Seimo kontrolierių įstatymo 15 straipsniu, reglamentuojančiu, kad skundams paduoti nustatomas vienerių metų terminas nuo skundžiamų veiksmų padarymo ar skundžiamo sprendimo priėmimo, skundai, paduoti praėjus šiam terminui, netiriami, jeigu Seimo kontrolierius nenusprendžia kitaip (pažymos 7.1.1 papunktis), nevertino NŽT Skyriaus pareigūnų veiksmų (neveikimo), susijusių su Žemės sklypo naudojimo valstybinės kontrolės atlikimu 2014–2018 metais, nes nuo šių veiksmų padarymo yra praėję daugiau nei vieneri metai;

15.2. Žemės įstatymo 21 straipsnio 1 dalies 7 punkto nuostatos, galiojusios nuo 2019-02-21 iki 2019-10-31, reglamentavo, kad žemės savininkai ir kiti naudotojai privalo, savo naudojamuose žemės sklypuose vykdydami ūkinę ir kitą veiklą, nepažeisti gretimų žemės sklypų savininkų ar naudotojų ir gyventojų teisių ir įstatymų saugomų interesų (pažymos 7.2.1 papunktis). Žemės naudojimo valstybinės kontrolės nuostatų 11.6 punktas, galiojęs nuo 2019-02-19 iki 2020-06-26, nustatė, kad žemės naudojimo valstybinės kontrolės metu tikrinama, ar žemės sklypuose, vykdant ūkinę ir kitą veiklą, nepažeidžiamos teritorijų planavimo dokumentuose ar žemės valdos projektuose nustatytos žemės sklypų ribos, savavališkai neužimama žemė ir (ar) nenaudojami vandens telkiniai (pažymos 8.1.1 papunktis).

NŽT Skyrius 2019-06-28 atliko Žemės sklypo naudojimo valstybinę kontrolę (patikrinimo aktas Nr. 49ŽN-607-(14.49.81.) ir nustatė, kad yra užimtas valstybinės žemės plotas (apie 62,96 kv.m) (pažymos 5.7 punktas).

NŽT Skyrius, atsižvelgdamas į Vilniaus apygardos prokuratūros prašymą, 2019-10-24 atliko Žemės sklypo naudojimo valstybinę kontrolę (patikrinimo aktas Nr. 49ŽN-906-(14.49.81.), kurios metu, be kitų aplinkybių, *nustatė*, kad: centrinėje Žemės sklypo dalyje yra automobilių stovėjimo aikštelė, kuri aptverta vielos tinklo tvora (schemoje pažymėta indeksu E); už aikštelės pietinėje dalyje yra vielos tinklo tvora aptverta teritorija, kurioje pastatyti statybiniai vagonėliai, saugomas statybinis

inventorius – pastoliai, vykdoma galimai komercinė veikla (schemoje pažymėta indeksu D); pietinėje žemės sklypo dalyje yra įrengta teritorija iš skaldos (schemoje pažymėta indeksu B); suarta Žemės dalis – išlyginta (schemoje pažymėta indeksu A); sukrauti gelžbetoniniai luitai (schemoje pažymėta indeksu C), kurių padėtys ir išdėstymas kaskart keičiasi, bei *pateikė išvadą, kad plotai (pažymėti schemoje indeksais D, B, A ir C), t. y. užimta valstybinė žemė (iš viso užimta – 2 914,50 kv. m (pažymos 5.8 punktas).*

NŽT Skyrius 2020-02-05 atliko Žemės sklypo naudojimo valstybinę kontrolę (patikrinimo aktas Nr. 49ŽN-54-(14.49.81.), kurios metu nustatė, kad Žemės sklypo faktinė situacija po Žemės sklypo naudojimo valstybinės kontrolės, atliktos 2019-10-24, yra vizualiai pasikeitusi, t. y. pietvakarinėje Žemės sklypo dalyje vielos tinklo tvora aptverta aikštelė, kurioje vykdoma pastolių nuomos veikla, yra praplėsta, įrengti vartai, vaizdo stebėjimo sistema (pažymos 5.9 punktas).

Taigi, NŽT Skyriaus 2019-06-28, 2019-10-24 ir 2020-02-05 atliktų Žemės sklypo naudojimo valstybinės kontrolės metu buvo konstatuota, kad Žemės sklype yra užimta valstybinė žemė ir tuo pažeidžiamos pirmiau nurodytų teisės aktų, t. y. Žemės įstatymo ir Žemės naudojimo valstybinės kontrolės nuostatų, reikalavimai;

15.3. Žemės naudojimo valstybinės kontrolės nuostatų 16 punkte nustatyta, kad žemės naudojimo valstybinę kontrolę vykdantys asmenys, vadovaudamiesi Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodeksu, *pradeda administracinio nusižengimo teiseną*, jeigu žemės naudojimo valstybinės kontrolės metu yra nustatomi žemės naudojimo tvarkos pažeidimai (pažymos 8.1.3 papunktis). Taisyklių 33 punktas (galiojo nuo 2019-02-19 iki 2020-03-26) reglamentavo, kad, jeigu žemės naudojimo patikrinimo metu buvo nustatyta žemės naudojimo tvarkos pažeidimų, atitinkančių Administracinių nusižengimų kodekse numatytų administracinių nusižengimų požymius, Patikrinimo akto kopija kartu su *kvietimu atvykti į teritorinį skyrių dėl nustatyto galimo administracinio nusižengimo tyrimo* išsiunčiama tikrinto objekto savininkui, naudotojui ar jų atstovams (pažymos 8.2.1 papunktis). Vadovaujantis Taisyklių 37 punktu (galiojo nuo 2019-02-19 iki 2020-03-26), administracinio nusižengimo tyrimą atlikdavo ir protokolą surašydavo NŽT vadovo įgalioti darbuotojai (pažymos 8.2.2 papunktis).

NŽT Skyrius (2019-06-28 atlikus Žemės sklypo naudojimo valstybinę kontrolę ir nustačius teisės aktų pažeidimus) du kartus (2019-09-04 raštas Nr. 49SFN-2870-(14.49.104.) ir 2019-09-25 raštas Nr. 49SFN-3115-(14.49.104.)) kvietė galimą pažeidėją atvykti į NŽT Skyrių dėl galimo pažeidimo išaiškinimo, pažeidėjo nustatymo ir administracinio teisės nusižengimo protokolo pagal Administracinių nusižengimų kodekso 110 straipsnio 1 dalį surašymo (pažymos 5.7 punktas).

A. K. 2019-12-22 atvyko į NŽT Skyrių, pateikė paaiškinimus *ir įsipareigojo iki 2020-01-01 pašalinti tvorą ir taip atlaisvinti užimtą valstybinę žemę* (pažymos 5.7 punktas).

NŽT Skyrius, atsižvelgdamas į tai, kad A. K. įsipareigojo iki 2020-01-01 pašalinti tvorą ir taip atlaisvinti užimtą valstybinę žemę, 2019-10-24 atlikus Žemės sklypo naudojimo valstybinę kontrolę, 2019-11-15 raštu Nr. 49SFN-3824-(14.49.104.) galimam pažeidėjui (A. K.) suteikė geranorišką terminą valstybinę žemę atlaisvinti – *iki 2020-01-01, t. y. pašalinti tvoras, aikšteles bei sutvarkyti teritoriją* (pažymos 5.8 punktas).

NŽT Skyrius, nustatęs galimą pažeidėją, nesiėmė jo kompetencijai priskirtų veiksmų ir nesivadovavo pirmiau minėtų Žemės naudojimo valstybinės kontrolės nuostatų 16 punktu bei Taisyklių 33 punktu (galiojo nuo 2019-02-19 iki 2020-03-26), nes skundo tyrimo metu Seimo kontrolieriui nebuvo suteikta informacija, pateikti dokumentai, įrodantys, kad NŽT Skyrius 2019 – 2020 metais atlikęs Žemės sklypo naudojimo valstybinę kontrolę ir nustatęs teisės aktų pažeidimus pradėjo administracinio nusižengimo tyrimą bei pažeidėjui surašė protokolą (pažymos 5.7, 5.8 punktai).

15.4. NŽT Skyrius yra parengęs negatorinio ieškinio projektą dėl valstybinės žemės ploto, esančio Žemės sklype, kurį teismui planuoja pateikti iki š. m. balandžio mėnesio 24 d. (pažymos 5.9 punktas).

16. Atsižvelgiant į tai, kad:

16.1. nei Žemės naudojimo valstybinės kontrolės nuostatai, nei Taisyklės nereglamentuoja, kad žemės naudojimo valstybinę kontrolę vykdantys asmenys turi teisę, žemės naudojimo patikrinimo metu nustačius žemės naudojimo tvarkos pažeidimų, suteikti pažeidėjui „geranorišką terminą“ pažeidimo pašalinimui,

16.2. NŽT Skyrius, atlikęs Žemės sklypo naudojimo valstybinę kontrolę ir nustatęs teisės aktų pažeidimus, nesiėmė jo kompetencijai priskirtų veiksmų (nepradėjo administracinio nusižengimo tyrimo, nesurašė protokolo), t. y. nesivadovavo Žemės naudojimo valstybinės kontrolės nuostatų 16 punktu bei Taisyklių 33 punktu (galiojo nuo 2019-02-19 iki 2020-03-26),

16.3. NŽT Skyrius 6 metus nesiėmė aktyvių veiksmų, kad be teisinio pagrindo užimtas ir naudojamas valstybinės žemės plotas būtų atlaisvintas, nes 6 metų terminas, kai NŽT Skyrius 2014-04-24 atliko Žemės sklypo naudojimo valstybinę kontrolę ir nustatė, kad Žemės sklypo naudotojas yra užėmęs valstybinės žemės plotą, iki numatomo kreipimosi į teismą su negatoriniu ieškiniu yra nepateisinamai ilgas,

Skundo dalis dėl NŽT Skyriaus pareigūnų veiksmų (neveikimo) atliekant Žemės sklypo naudojimo valstybinę kontrolę pripažintina pagrįsta.

SEIMO KONTROLIERIAUS SPRENDIMAI

17. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 3 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius nusprendžia:

X skundo dalies dėl Nacionalinės žemės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos Vilniaus miesto skyriaus pareigūnų veiksmų (neveikimo) sprendžiant nuosavybės teisių į Žemės sklypo dalį atkūrimo klausimą tyrimą nutraukti.

18. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 1 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius nusprendžia:

X skundo dalį dėl Nacionalinės žemės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos Vilniaus miesto skyriaus pareigūnų veiksmų (neveikimo) nagrinėjant Pareiškėjos prašymus pripažinti pagrįsta.

19. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 1 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius nusprendžia:

X skundo dalį dėl Nacionalinės žemės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos Vilniaus miesto skyriaus pareigūnų veiksmų (neveikimo) atliekant Žemės sklypo naudojimo valstybinę kontrolę pripažinti pagrįsta.

SEIMO KONTROLIERIAUS REKOMENDACIJOS

20. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 1, 14, 17 punktais, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius rekomenduoja Nacionalinės žemės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos direktoriui Laimonui Čiakui:

20.1. atkreipti dėmesį į tai, kad Nacionalinės žemės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos Vilniaus miesto skyriaus pareigūnai Pareiškėjos 2017-11-13 Prašymą ir 2019-10-08 Prašymą išnagrinėjo pažeidžiant Prašymų ir skundų nagrinėjimo ir asmenų aptarnavimo viešojo administravimo subjektuose taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. rugpjūčio 22 d. nutarimu Nr. 875 „Dėl Prašymų ir skundų nagrinėjimo ir asmenų aptarnavimo viešojo administravimo subjektuose taisyklių patvirtinimo“, 25, 26 punktų nuostatas, bei imtis veiksmų, jog ateityje minėti pažeidimai nepasikartotų;

20.2. informuoti, dėl kokių priežasčių bei kuo vadovaujantis Nacionalinės žemės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos Vilniaus miesto skyriaus pareigūnai tik 2019 m. spalio mėnesį ėmėsi veiksmų dėl Pareiškėjos 2017-11-13 Prašyme keliamo klausimo sprendimo;

20.3. informuoti, ar Pareiškėjai yra pateikti atsakymai į jos 2017-11-13 Prašymą ir 2019-10-08 Prašymą; jeigu taip, pateikti informaciją patvirtinančio dokumento kopiją (tik Seimo kontrolieriui); jeigu ne, informuoti, dėl kokių priežasčių, kuo vadovaujantis, bei imtis veiksmų, jog Pareiškėjai būtų pateiktas išsamus, teisės aktų nuostatomis pagrįstas atsakymas;

20.4. atkreipti dėmesį į tai, kad Nacionalinės žemės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos Vilniaus miesto skyriaus pareigūnai Žemės sklypo naudojimo valstybinės kontrolės metu nustatę pažeidimus, nesiėmė jų kompetencijai priskirtų veiksmų (nepradėjo administracinio nusižengimo tyrimo, nesurašė protokolo), t. y. nesivadovavo Žemės naudojimo valstybinės kontrolės nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1994 m. gruodžio 12 d. nutarimu Nr. 1244 „Dėl Žemės naudojimo valstybinės kontrolės nuostatų patvirtinimo“ 16 punktu bei Žemės naudojimo valstybinės kontrolės organizavimo ir vykdymo, administracinių teisės pažeidimų bylų nagrinėjimo taisyklių, patvirtintų Nacionalinės žemės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos direktoriaus 2014 m. gruodžio 23 d. įsakymu Nr. 1P-(1.3.)-499 „Dėl žemės naudojimo valstybinės kontrolės vykdymo dokumentų formų ir Žemės naudojimo valstybinės kontrolės organizavimo ir vykdymo, administracinių teisės pažeidimų bylų nagrinėjimo taisyklių patvirtinimo“ (redakcija, galiojusi nuo 2019 m. vasario 19 d. iki 2020 m. kovo 26 d.) 33 punktu;

20.5. atkreipti dėmesį į tai, kad Nacionalinės žemės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos Vilniaus miesto skyriaus pareigūnai 6 metus nesiėmė aktyvių veiksmų, kad be teisinio pagrindo užimtas ir naudojamas valstybinės žemės plotas būtų atlaisvintas, nes 6 metų terminas (skaičiuojant nuo Nacionalinės žemės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos Vilniaus miesto skyriaus 2014-04-24 atliktos Žemės sklypo naudojimo valstybinės kontrolės, kurios metu buvo nustatyta, kad yra užimtas ir naudojamas valstybinės žemės plotas, iki numatomo kreipimosi į teismą su negatoriniu ieškiniu, yra nepateisinami ilgas;

20.6. pateikti dokumentų (tik Seimo kontrolieriui), įrodančių, kad Nacionalinės žemės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos Vilniaus miesto skyriaus kreipėsi į teismą su negatoriniu ieškiniu, kopijas.

Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 20 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad informacija apie siūlymų (rekomendacijų) išnagrinėjimą Seimo kontrolieriui turi būti pateikiama nedelsiant priėmus sprendimus dėl priemonių, kurių bus imamasi, atsižvelgiant į Seimo kontrolieriaus siūlymą (rekomendaciją), **bet ne vėliau kaip per 30 dienų nuo siūlymo (rekomendacijos) gavimo dienos.**

Apie rekomendacijų nagrinėjimo rezultatus prašytume informuoti **Pareiškėją (Pareiškėjos atstovą) ir Seimo kontrolierių** (Seimo kontrolieriui pateikti **informaciją pagrindžiančius dokumentus**).

Seimo kontrolierius

Augustinas Normantas